

3. Результати опитування громадян щодо рівня довіри ЗМІ: (щорічне дослідження) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до опитування: <http://trust.edelman.com/trust-download/global-results>.
4. *Сиберт Ф., Шрамм У., Питерсон Т.* Четыре теории прессы / Фред С. Сиберт, Уилбур Шрам, Теодор Питерсон. – М. : ВАГРИУС, 2008. – 223 с.
5. *Труш М. С.* Засоби масової комунікації у сучасному інформаційно-культурному просторі України: аналітичний огляд / М. С. Труш // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. – 2010. – № 2(4). – С. 57-61.

Поліщук Ю. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ

Ніхто не зможе заперечити тезу, що найвищою цінністю і пріоритетом державної політики мають бути визнані інтереси дитини. До того ж це стосується не лише соціальної сфери – освіти, медичної допомоги, культурного розвитку тощо, але й економічного сектору, адже сьогоднішні діти – це високопрофесійні кадри та потужний двигун розвитку нашої держави у недалекому майбутньому. Правовий захист дітей в Україні регулюється і здійснюється в рамках національного та міжнародного законодавства. Українське законодавство щодо захисту прав дітей включає в себе Конституцію України, нормативно-правові акти, підзаконні правові акти та велику кількість ратифікованих Верховною Радою України конвенцій про права дітей та їх захист. Щодо міжнародного законодавства та участі України в міжнародних організаціях, які стосуються захисту прав дітей, то Україна веде активну міжнародну діяльність, перш за все на Європейському континенті. В цьому напрямку особливий інтерес для неї, як і для всіх інших країн континенту представляє Рада Європи. Вступ України до Ради Європи (1995) традиційно свідчить про її демократичний вибір, послідовність у проведенні реформ, спрямованих на захист прав людини та зміцнення демократичних інститутів. Варто відзначити, що з моменту набуття свого членства у Раді Європи, Україна взяла на себе конвенційне зобов'язання – захист прав дітей. З травня по листопад 2011 року, Україна вперше головувала у Комітеті міністрів Ради Європи. У рамках свого головування Україна зосередила свою діяльність на різних державно-правових пріоритетах, але на першому місці був пріоритет захисту прав дітей. Україна обрала захист прав дітей одним із своїх пріоритетів головування з огляду на те, що ця сфера діяльності Ради Європи потребує особливої уваги з огляду на невідкладний характер проблем які вона вирішує [7]. За ці півроку українська дипломатія реалізувала заходи в галузі прав дітей: зробила свій внесок у посилення координуючої ролі Ради Європи щодо реалізації регіональних та національних ініціатив країн-членів у сфері захисту прав дітей;

зроблено внесок у реалізацію загальноєвропейської кампанії з припинення сексуального насильства щодо дітей шляхом узагальнення найкращого європейського досвіду у сфері запровадження інтегрованих національних стратегій стосовно захисту прав дітей та викорінення насильства щодо них; внесено пропозиції та забезпечено всебічну підтримку процесу підготовки нової Стратегії Ради Європи щодо прав дитини на 2012–2015 роки; зроблено внесок у загальноєвропейську стратегію забезпечення прав дітей на охорону здоров'я у контексті реалізації рішень Міністерської конференції Ради Європи з питань охорони здоров'я (м. Лісабон, 29-30 вересня 2011 рік); узагальнено існуючий досвід та вироблені рекомендації щодо запровадження системи європейських стандартів у сфері захисту неповнолітніх шукачів притулку без супроводу [7]. Державна політика України з захисту прав дітей спрямована не лише на зовнішній свій вияв – дотримуватися міжнародних стандартів із захисту прав дітей, але і на реалізацію і дотримання прав дітей безпосередньо в Україні. Підтвердженням цього є Конституція України, низка законів та підзаконних нормативно-правових актів, які забезпечують розвиток дітей, встановлення гарантій і пільг для “маленьких громадян” нашої держави. Так, Конституцією України стаття 51 проголошено, що “сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою”, стаття 52 – “Діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом” [1]. Згідно закону України “Про громадянство України, дитина – особа віком до 18 років [3]. В цивільному та сімейному законодавстві України поняття особи, що не досягла 18 років визначається поняттями “малолітньої” та “неповнолітньої”. Відповідно до Цивільного кодексу України, малолітньою є особа, яка не досягла 14 років та наділена частковою дієздатністю. Малолітня особа не несе відповідальності за завдану нею шкоду. Неповнолітньою є фізична особа у віці від 14 до 18 років та наділена неповною дієздатністю [2]. В Україні також діє з 26 квітня 2001 року закон України “Про охорону дитинства”. Завданням цього Закону є розширення соціально-правових гарантій дітей, забезпечення фізичного, інтелектуального, культурного розвитку молодого покоління, створення соціально-економічних і правових інститутів з метою захисту прав та законних інтересів дитини в Україні. Закон України “Про охорону дитинства” теж дає визначення поняттю “дитина” – “особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше”. Закон передбачає ряд прав та свобод дитини: право на життя та охорону здоров'я, право на ім'я та громадянство, право на достатній життєвий рівень, право на вільне висловлення думки та отримання інформації, право на захист від усіх форм насильства та інші. Крім прав і свобод дитини, в Законі містяться права і обов'язки батьків [4]. На даний час у нашій країні дуже багато дітей, які залишилися без батьківського піклування, а це – діти-сироти, батьки яких померли чи загинули; діти, батьки яких позбавлені батьківських прав; безпритульні діти – це ті діти, які були

покинуті батьками, самі залишили сім'ю або дитячі заклади. Закон визнає всі ці “категорії дітей” та надає їм певні пільги та гарантії. Згідно даного Закону, прийомна сім'я – сім'я, яка добровільно взяла із закладів для дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування, від 1 до 4 дітей на виховання та спільне проживання; дитячий будинок сімейного типу – окрема сім'я, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, які беруть на виховання та спільне проживання не менше як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Стаття 13 цього Закону гарантує державну допомогу сім'ям з дітьми, а саме – наданням пільгових довгострокових кредитів на придбання житла, предметів довгострокового користування та житлове будівництво [4]. Закон України “Про охорону дитинства” забезпечує організацію охорони дитинства шляхом проведення державної політики щодо охорони дитинства, розробки і здійснення цільових загальнодержавних програм соціального захисту та поліпшення становища дітей, координацію діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади у цій сфері Кабінету Міністрів України [4]. Майже в кожному нормативно-правовому акті України щодо захисту прав дітей згадуються права, свободи, інтереси дітей з вадами фізичного та психічного розвитку, в тому числі дітей-інвалідів. Ця особлива категорія дітей потребує регулювання спеціальними нормативно-правовими актами. Оскільки ці діти з фізичними вадами, то вони потребують інших форм виховання, спеціального середовища, в якому б вони почували себе захищеними. На жаль, питання цих дітей в Україні практично не врегульовані. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 року “Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах” регулює питання інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах [5]. Взагалі, інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, зокрема дитини з особливостями психофізичного розвитку в умовах загальноосвітнього закладу [6]. Згідно вищевказаної Постанови Кабінету Міністрів України, для організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах створюються спеціальні умови: 1) забезпечення безперешкодного доступу до будівель та приміщень такого закладу дітей з вадами опорно-рухового апарату, зокрема тих, що пересуваються на візках та дітей з вадами зору; 2) забезпечення необхідними навчально-методичними і наочно-дидактичними посібниками; 3) облаштування кабінетів вчителя-дефектолога, психологічного розвантаження, логопедичного для проведення корекційно-розвиткових занять; 4) забезпечення відповідними педагогічним кадрами. В основу інклюзивної освіти покладена ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей; забезпечує рівноцінне ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами. В інклюзивних класах діти з особливими потребами включені в освітній процес. Вони осягають основи

незалежного життя, засвоюють нові форми поведінки, спілкування, взаємодії, вчать-ся виявляти ініціативу, активність, свідомо робити вибір, досягати згоди у розв'язанні проблем, приймати самостійні рішення [5]. Дана Постанова вказує, що особливістю навчально-виховного процесу дітей з особливими освітніми потребами є його корекційна спрямованість. Діти з особливими освітніми потребами навчаються в загальноосвітніх навчальних закладах на основі індивідуального навчального плану для дітей з особливими освітніми потребами. Розклад уроків для дітей з особливими освітніми потребами складається з урахуванням індивідуальних особливостей їх навчально-пізнавальної діяльності, динаміки розумової працездатності протягом дня і тижня та з дотриманням санітарно-гігієнічних умов. Оцінювання даної категорії дітей згідно Постанови здійснюється відповідно до критерій оцінювання навчальних досягнень учнів та обсягу матеріалу, визначеним індивідуальною навчальною програмою. Постанова наголошує, що оцінювання навчальних досягнень в інклюзивній освіті повинно бути стимулюючим. Також діти з особливими освітніми потребами залучаються до позакласної та позашкільної роботи з урахуванням їх інтересів, нахилів, здібностей, побажань, віку, індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності та стану здоров'я. це дає змогу таким дітям розвиватися, розкривати свої потенціали, висловлювати свої думки, врешті-решт почувати себе здоровими і повноцінними дітьми в суспільстві [5].

Для того, щоб діти відчували себе дітьми не достатньо лише нормативно-правових актів, концепцій, програм, їм потрібна допомога і захист дорослих.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28 червня 1996р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003р. – Офіційний вісник України від 28.03.03. – 2003р. – № 11.
3. Закон України “Про громадянство України” від 18 січня 2001 р. – Офіційний вісник України від 16.03.01. – 2001 р. – № 9.
4. Закон України “Про охорону дитинства” від 26 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14/print136005318803681>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 “Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-п>.
6. Освіта.ua. Інклюзивна освіта: українські реалії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/school_today/1492.
7. Головування України в Комітеті Міністрів Ради Європи у травні-листопаді 2011 р. [Електронний доступ]. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.